

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-250 30 00
www.hkr.se

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Kandidatexamen i miljövetenskap
VT 2023
Fakulteten för naturvetenskap

Möjliga konflikter mellan svenska skogsmyndigheter - Förekommer det konflikter mellan myndigheter berörande skog?

Amalia Eriksson

Författare

Amalia Eriksson

Titel

Möjliga konflikter mellan svenska skogsmyndigheter. Förekommer det konflikter mellan myndigheter berörande skog?

Engelsk titel

Potential conflicts between Swedish forest authorities. Do conflicts concerning forestry arise between forest authorities?

Handledare

Siri Maasen, strateg och facilitering, Azote AB

Christel Persson, universitetslektor i naturvetenskapernas didaktik, Högskolan Kristianstad

Examinator

Pär Söderquist, universitetsadjunkt i biologi inriktning artkunskap inom evertebrater, Högskolan Kristianstad

Sammanfattning

Arbetet består av en fördjupad analys utifrån en konfliktförebyggande modell som relaterat till skog, från naturskydd till avverkning. Modellen utvecklades under vårterminen 2023 på verksamhetsförlagd utbildning (VFU) på programmet miljöstrateg - mark, vatten och samhällsutveckling på Högskolan Kristianstad. Syftet är att undersöka om det förekommer konflikter mellan myndigheterna som berör skog, hur dessa konflikter då ser ut och om de kan förebyggas. Arbetet genomföres med kvalitativ, semistrukturerad intervju samt litteraturanlys varav att det blev en helhetsanalys också med grund i empiriska materialet. Intervjuerna skedde digitalt och svaren transkriberades. Litteraturundersökningen relaterat till studiens ämnesområde visade inte någon förekomst av konflikter mellan myndigheter. Däremot beskrevs konflikter mellan myndigheter och skogsägare. I litteraturen beskrivs en problematik som finns i skogens mångfunktionalitet som den enskilde skogsägaren måste förhålla sig till samtidigt som det finns svårigheter i att få rådgivning hos myndigheterna. Intervjuernas resultat visade inga tecken på konflikter mellan myndigheter utan endast konflikter mellan myndigheter och privata aktörer. Där beskrevs en ”kommunikationslucka” som myndigheterna inte kunde fylla som rådgivare till de privata skogsägare som söker rådgivning hos dem. Denna kommunikationslucka kan biosfärprogrammet, som berör naturvård och hållbar utveckling, fylla genom att vara en aktör som

sammanför samtliga parter som berör skogens mångfunktionalitet. Inga tillfredställande slutsatser kan dras om det förekommer konflikter mellan myndigheter relaterat till skog. Däremot påvisar det att det finns möjlighet för vidare forskning i om det förekommer konflikter mellan myndigheter relaterat till skog samt att analysera denna kommunikationslucka mellan myndigheter och privata aktörer.

Ämnesord

Biosfärprogram, kommunikation, konfliktförebyggande, konflikthantering, skogsbruk, skogsvård.

Förord

Jag vill verkligen tacka min handledare Christel Persson från Högskolan Kristianstad som har vägledigt mig genom i arbetet gällande utformande av intervjuer. Jag vill även tacka min externa handledare Siri Maasen från Azote AB som har utvecklat arbetet med nya infallsvinklar samt givit mig ett kommunikationsnät. Till slut vill jag tacka min partner som har rått mig genom hela rapporten som ett extra stöd.

Innehåll

Inledning	5
Begreppsdefinitioner	5
Syfte	6
Frågeställningar	6
Avgränsningar	6
Bakgrund	8
Förebyggande konfliktmodell	9
Tidigare forskning.....	11
Material och metoder.....	13
Metod för litteraturanalys.....	13
Material för litteraturanalys.....	13
Metod för och genomförande av intervjuerna.....	14
Metoddiskussion	14
Metod för litteraturanalys.....	14
Utformande av intervjufrågor utifrån ett miljöstrategiskt förhållningssätt ...	15
Pilotintervju med reflektion	16
Urval av informanter	17
Etiska ställningstaganden	17
Resultat	19
Resultat från tidigare forskning.....	19
Resultat från genomförda intervjuer	20
Diskussion	22
Vidare forskning.....	24
Slutsatser	26
Referenser	27
Bilaga 1 Praktisk konflikthantering under möte	30
Bilaga 2 Missivbrev	31
Bilaga 3 Kvalitetssäkrad intervjuguide för studiens intervju.....	33

Inledning

I Sverige finns sju av Unescos biosfärområden som verkar som arenor för genomförande av Agenda 2030 och dess mål (biosfarprogrammet, u.da). Agenda 2030 antogs av FN:s medlemsländer 25 september 2015 och är ett universellt program med målsättningar för att uppnå en mer hållbar värld inom planetens gränser (globalamalen, u.d).

I biosfärområdet Östra Vätternbranterna förekom en större konflikt mellan skogsägare och privatpersoner som började året 1992 och fortgick i ungefär 20 år innan det gick från konflikt till samarbete mellan parterna (Olsson, 2012). Konflikten händelseförlopp analyserades och visade att myndigheters beslutsfattande roll hade en påverkan på om konflikten skulle förvärras eller förminska (Eriksson, 2023).

Myndigheter kan enligt en modell som skapades i förstudien (Eriksson, 2023) agera förebyggande mot konflikter inom skogen i Sverige. I konflikten hos Östra Vätternbranterna visade det sig att en skogsägare kunde få godkänt att avverka en skog hos en skogsmyndighet för att sedan bli nekad på grund av att skogen ansågs ha för höga naturvärden efter att privatpersonerna hade synliggjort dess artrikedom. Då privatpersonerna synliggjorde skogens höga naturvärden skapade detta en konflikt (då skogsägaren nekades att avverka sin skog) mellan de privata aktörerna och skogsägaren. Myndigheterna hade i detta fall inte agerat förebyggande genom att själva genomföra en inventering och kartlägga skogens naturvärden vilket i det aktuella fallet påverkade konflikten negativt. För att kunna agera förebyggande mot konflikter kan det därför anses lämpligt att myndigheter, länsstyrelser och/eller andra beslutsfattare är överens om ett avverkningsbeslut inom det svenska skogsbruket. Men om en konflikt sker mellan dessa myndigheter, hur dessa har sett ut eller ser ut idag, samt hur de förebyggs bör undersökas. Det har inte påvisats att det förekommer tidigare forskning inom området.

För att pröva konfliktförebyggande modellens lämplighet bör det först undersökas om skogsmyndigheterna som skall agera objektivt i sina bedömningar gällande skog och därav förebygga konflikter själva står i konflikt till varandra. Om samtliga myndigheter instämmer att ett avverkningsbeslut är taget med god grund utan att risk för att den biologiska, ekonomiska och sociala hållbarheten äventyras samt att lagstiftning och direktiv efterföljs kan detta eventuellt minska konflikter mellan intresseaktörer inom skogsbruket.

Begreppsdefinitioner

Förebyggande konfliktmodell – Utvecklades under förstudien till examensarbetet och beskriver ett tidsschema för hantering av en konflikt mellan olika intresseaktörer inom skogsbruk, se figur 1 under avsnitt förebyggande konfliktmodell. Myndigheterna agerar som förebyggande mot konflikter samt som konflikthanterare.

Intresseaktörer – Individer eller organisationer som kan ha intresse av skog och skogsbruk. I den förebyggande modellen omfattades skogsägare, privata intressen (organisationer och privatpersoner), allmänheten samt statliga intressen. Den omfattas dock inte av virkesbeställarens intressen.

Kommunikationslucka – Inte definierat. I rapporten beskrivs begreppet av en informant och tolkas som avsaknaden av en arena för direkt kommunikation mellan myndigheter och privata aktörer eller organisationer. Hur denna arena fungerar eller innebär är inte klarlagt.

Konflikt – Oenighet som innehåller dålig kommunikation, lögn, rädsla, svårt att förstå varandra, låg tillit och otrygghet.

Kunskapslucka – Begränsad eller icke förekommande information kring ett ämne. I rapporten avses denna kunskapslucka vara av vetenskaplig karaktär, vilket innebär att det saknas kunskap inom området som är vetenskapligt grundad genom ett arbetssätt av metod och systematiskt arbete.

Skogsmyndigheter – Myndigheter berörande skogsfrågor. I denna rapport omfattas endast Skogsstyrelsen samt Naturvårdsverket.

Syfte

Syftet med denna fallstudie är att identifiera eventuella konflikter mellan svenska myndigheter som berör skogsfrågor kring svenskt skogsbruk.

Frågeställningar

Utifrån den inledande texten, förstudien och syftet har följande frågeställningar definierats;

- Förekommer det konflikter mellan myndigheter berörande skog?
- Hur kan dessa konflikt(er) mellan myndigheterna se ut?
- Hur kan framtida konflikter mellan myndigheter förebyggas?

Avgränsningar

Rapporten omfattas endast av svensk skog och inte andra intressekonflikter såsom hav, lantbruk, sötvatten eller annan naturresurs. Denna avgränsning sker på grund av den förebyggande konfliktmodellen utformades efter en analys av en skogskonflikt och intresseaktörerna identifierades (Eriksson, 2023). Detta har inte skett inom de andra potentiella områden (hav, sötvatten och lantbruk) där konflikter potentiellt sker då den konfliktförebyggande modellen inte är anpassad för dessa områden.

Den eventuella konflikten som kan förekomma inom det förebyggande steget i den förebyggande konfliktmodellen omfattas endast av beslutsfattande myndigheter inom skog och inte av intresse- eller branschorganisationer. Rapporten avgränsas därav till att endast beröra Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och Näringsdepartementet. I undantagsfall omfattas även Biosfärprogrammet som organisation då det i förstudien gav underlag till den förebyggande konfliktmodellen och därför kan motiveras omfattas i rapporten som en informationskälla.

I denna rapport kommer det endast att undersökas om det har förekommit en eller flera konflikter mellan nämnda myndigheter men inte pågående sådana. Denna studies material omfattas endast av avslutade konflikter då dessa har möjligheten att analyseras över hela händelseförloppet. Detta val gjordes även för att undvika att bli involverad i en pågående konflikt vilket skulle påverka studiens objektiva fokus.

Det kommer inte att genomföras någon större omfattning av intervjuer inom myndigheter vilket begränsar och ger ett tveksamt resultat genom att en generalisering inte kan ske. Detta sker på grund av begränsad tid/resurser.

Bakgrund

Det har förekommit flera skogskonflikter i Sverige mellan skogsägare, privatpersoner, samt myndigheter (Westling, 2013). Även pågående konflikter existerar, där skogens sociala, ekonomiska och biologiska värden kan värderas olika högt av de olika parter (Jordbruksverket, 2005) samtidigt som de förhåller sig olika till Agenda 2030 och de svenska miljömålen (Sverigemiljömöl, u.d). Skogsfrågorna kan uppfattas ha bytt karaktär från tekniska till politiska och kulturella innehållsfokus (Montgomery, 2021).

Vid oenigheter mellan till exempel skogsägare och lokalbefolkning kan skogsägaren värdera den planerade skogsavverkningens ekonomiska värden högre jämfört med lokalbefolkningen. Lokalbefolkningen kan i sin tur värdera de sociala värdena i skogen högre jämfört med skogsägaren. Detta innebär inte per automatik att en konflikt mellan dessa parter uppstår eller att denna kommer vara svårlöst eller utdragen. Att två olika parter inte är överens är inte detsamma som en konflikt då en konflikt definieras med rädsla, svårt att förstå varandra, låg tillit, otrygghet, dålig kommunikation och lögner (Hallgren & Ljung, 2005).

I de svenska biosfärområdena skapas en arena för lokal samverkan för att utveckla hållbar samhällsutveckling genom att testa nya metoder (Unesco, 2023). Biosfärprogrammet i Sverige är en nationell programkommitté, biosfärområden samt biosfärråd (Biosfärprogrammet, u.db). I programkommittén sker beslutsfattning och finansiering för biosfärområdena där Naturvårdsverket fungerar som värd för kommittén. Biosfärrådet är det operativa genomförandeorganet vars uppgift är att bidra till att biosfärprogrammet och biosfärområdena arbetar med långsiktighet samt stabilitet genom att stödja biosfärområdena vid projekt.

I förstudien till denna rapport utformades en förebyggande konfliktmodell där myndigheter agerande både förebyggande, för att undvika konflikter, samt som konflikthanterare om konflikter uppstod (Eriksson, 2023), se förebyggande konfliktmodell figur 1. I förstudien analyserades konfliktförloppet i biosfärområdet Östra Vätterbranterna (Olsson, 2012). Området gick från konflikt till ett mer integrerande samhälle med framgångsrika projekt till exempel lövsuccé (Länsstyrelsen i Jönköping, 2007).

Myndigheterna i den förebyggande konfliktmodellen påverkade händelseförloppet för Östra Vätterbranternas konflikt och hade en avgörande roll i konfliktens utveckling (Eriksson, 2023). Myndigheter arbetar som statliga förvaltare där de får regeringsuppdrag som vägleder dess arbete för att genomföra och uppfylla dessa uppdrag (Regeringen, u.d).

Regeringsuppdragen innebär att myndigheten ska utreda frågor som visar behovet av lagar, regler och stöd som behövs inom det begränsade området som myndigheten arbetar inom (Jordbruksverket, 2022). Däremot kan lagar eller lagparagrafer hamna i konflikt med varandra även om dessa kan prioriteras för att avgöra vilken av följande lag som gäller vid en normalkonflikt (Tengnér, 2020). Eftersom myndigheter arbetar med olika regeringsuppdrag kan dessa tänkas ge olika förslag på lagar eller regler till regeringen vilket eventuellt kan stå i konflikt med en annan myndighets förslag. Om båda lagarna tas av regeringen kan det potentiellt betyda att två lagar kan vara motstridiga om de ställs mot varandra. Om så är fallet

kan detta försvåra den förebyggande konfliktmodellens möjlighet att fungera effektivt om myndigheterna inte kan agera förebyggande då de står i konflikt till varandra och därför inte ger ett objektiv svar vid förfrågan av en skogsavverkning.

De svenska skogsmyndigheterna som arbetar med skogsfrågor är länsstyrelserna, klimat- och näringslivsdepartementet, Naturvårdsverket samt Skogsstyrelsen (skogen, u.d).

Myndigheterna arbetar efter regeringsuppdrag via regeringsbrev och får tillgång till ekonomiska resurser för att kunna genomföra uppdragen (Regeringen, 2023). Exempel på regeringsuppdrag som berör skog är att redovisa statistik om areal skogsmark, regelförenklingar för skogsbruket och undersöka hyggesfritt respektive naturnära skogsbruk (Skogsstyrelsen, 2023). Skogsstyrelsen arbetar även med att godkänna avverkningsanmälan genom att granska anmälan och kontrollera så att avverkningen inte sker på skog innehållande höga naturvärden eller att det sker på någon annans mark (Skogsstyrelsen, 2023).

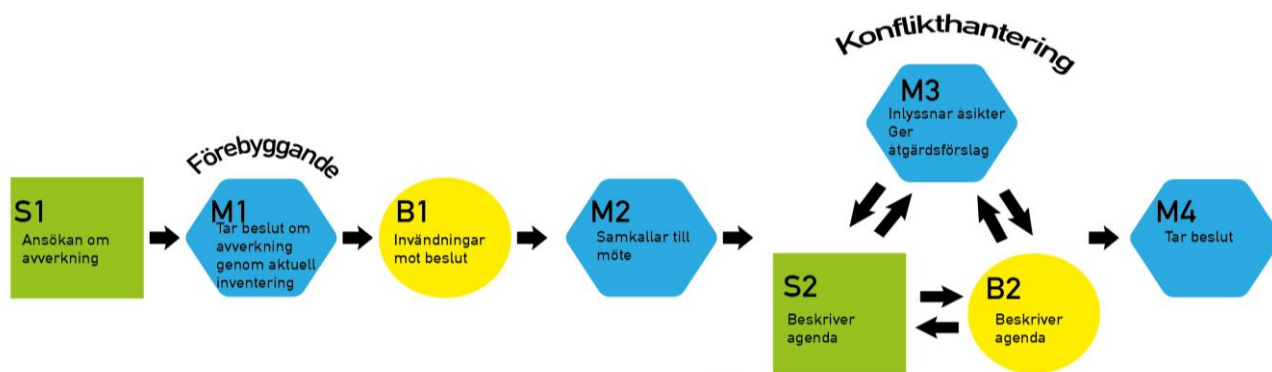
Naturvårdsverket i sin tur rapporterar statistik samt åtgärder för klimatet inom skog till regeringen, EU samt FN (Naturvårdsverket, u.d) De ger även åtgärdsförslag för att minska utsläppen samt öka upptag av växthusgaser i markerna och samarbetar med Skogsstyrelsen (Naturvårdsverket, u.d).

Förebyggande konfliktmodell

Under förstudien utvecklades en förebyggande konfliktmodell, enligt figur 1.

Vid analys av Östra Vätternbranterna hade skogsmyndigheternas inventering av skogsbeståndet en avgörande inverkan på konflikten då den ansågs objektiv och lagenlig (Olsson, 2012). Därför föreslås det i modellen att myndigheten som får in ansökan om en skogsavverkning (Skogsstyrelsen) skall, innan avverkningsbeskedet lämnas ut, genomföra en inventering av beståndets naturvärden (Skogsstyrelsen, 2023). Om de privata intresserna, vilket kan vara privatpersoner, organisationer eller lokalbefolkning har invändningar till avverkningen skall detta meddelas till myndigheten (Skogsstyrelsen) som sedan annordnar ett möte där samtliga inblandade får möjlighet att delta. Under mötet arbetar samtliga aktörer ifrån en kombinerad MCDA modell (Matsatsins & Samaras, 1999) och samverksansgrupp (Hallgren & Ljung, 2005), se bilaga 1. Myndigheterna skall under mötet lyssna till samtliga parter agendor för att kunna ta hänsyn till de tre hållbarhetsdimensionerna, social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet samtidigt som de arbetar för ett mer intergerande samhälle (Globalamalen, 2017). Efter mötet tar myndigheten ett nytt beslut gällande avverkningen, där utöver den ekologiska hållbarheten tas om hänsyn utan även den sociala samt ekonomiska.

Den förebyggande konfliktmodellen har ännu inte prövats och kvalitetssäkrats. För att avgöra dess lämplighet bör modellens olika delar (förebyggande samt konflikthanterande) testas i flera skogsärenden samt konflikter. Den förebyggande delen kan prövas genom att undersöka om det förekommer konflikter mellan skogsmyndigheter.

Figur 1. Flödesschema över den konfliktförebyggande modellen där myndigheterna (M) agerar förebyggande samt som konflikthanterare. Skogsägare (S) ansöker om avverkning och deltar vid möte om de privata intressena (B) hade invändningar mot myndighetens avverkningsbeslut och delar vid mötet.

Tidigare forskning

I Sandström et al. (2011) artikel undersöktes hur de svenska skogarnas multifunktionalitet påverkades av konkurrerande krav på markanvändningen samt hur den för nuvarande styrs. Artikelns resultat beskriver svårigheterna kring att nyttja skogen för mänskliga behov i form av timmer, massa eller ved samtidigt som skogens biologiska mångfald skall gynnas. Utmaningen identifierades som avvägningen mellan skogens olika funktioner (sociala, ekologiska och ekonomiska) och hur individer avväger mellan dessa olika. För att vara vägledande mellan olika intresseaktörer är lagstiftning en lämplig styrningsinstitution för att minska konkurrensen av skogen (Sandström et al., 2011).

I Jakobsson et al. (2020) artikel beskrivs konflikter som förekommer inom skogsbruk i södra Sverige. Dess metod var kvalitativa individuella semistrukturerade intervjuer, forskningsdiskussioner och kvalitativ undersökning. Dess urval baserades på nyckelinstitutioner samt skogsägare med främst minst tio års arbetslivserfarenhet, men även skogsstyvningsorganisationer och intresseorganisationer. Totalt intervjuades 18 personer där åtta av informanterna utfrågades med frågor rörande skogskonflikter och miljöaktivism samt tio med skogskonflikter och konflikthantering. Dess frågeställningar var [vad uppfattar skogsägare och andra intressenter vara den dominerande skogskonflikter i södra Sverige? Vad anser andra intressenter och skogsägare vara de faktorer som pådriver dessa konflikter och vilka är inblandade? Vilka konsekvenser blir det av skogskonflikterna för beslutsfattare och vilka åtgärder sker inom skogsförvaltningen? Vilka, om det förekommer några, konflikthanteringsmetoder används inom skogsbruket?] I resultatet berättade informanterna att de upplevde att tidigare konflikter berörde tekniska frågor om skogsbruket medan de konflikter som förekommer idag handlar om politiska och kulturella dimensioner. Den vanligaste konflikten var skogsskydd gällande nyckelbiotoper. Skogsägarna beskrev att kunskap, ansvar och känslor var viktiga aspekter vid konflikter medan andra intressenter beskrev att skogsägarna tonade ner vikten i känslaspekten inom skogskonflikten. För konflikthantering var möten, anpassning och gemensam utbildning för samtliga parter viktiga konfliktlösande eller konflikthanterande aktiviteter enligt informanterna. Myndigheter eller politiker måste få ökad förståelse för skogsägarens skogsskötsel och strategier för hållbart skogsbruk bör utvecklas anser Jakobsson et al (2020).

Anshelm et al. (2018) skriver i sin artikel om den kapitalistiska historiens utveckling i förhållande till miljön och resurser där den viktiga faktorn till ökat miljöskydd var den ökade medvetenheten i det civila samhället. I artikeln beskrivs konflikterna inom skog eller andra naturresurser vara socio-miljökonflikter. Metoden var att analysera material från svenska tidningar eller andra relevanta tidningar som nämnde fallet Ojnare. Ojnare-fallet berörde ett kalkbrott i Gotland där ett privat företag önskar att få bryta kalk i flera marker än vad som redan skedde. Det nya området som klakuppbrytningen planerades att ske på anses vara ett riksintresse, både för mineralindustrin och av Naturvårdsverket på grund av dess höga naturvärden och möjlighet för friluftsliv. Närliggande till området förekommer det ett även Natura-2000 område. Konflikten bevakades av flera medier, lokal samt nationell, där metoden var att analysera de strategier, skådespel eller händelser som utspelades när konflikten

utvecklades. Artikelns material består av uttalanden från olika aktörer berörande skogsbruk. Förutom pressmaterialet genomfördes intervjuer. I resultatet beskriver artikelns författare hur experter kunde vara i konflikt med juridiska incitament där miljökonflikten hamnade i miljödomstolen vilket tog hänsyn till de juridiska lagarna och inte expertutlåtanden. Författarna identifierade också att i Ojnare-fallet förekom det många olika aktörer där klassiska politisk polarisering försvann och olika aktörers världsbild, syfte, ideologier och agendor ändrades utefter sammanhanget.

Ingen av de framsökta forskningsrapporterna eller artiklarna beskriver en konflikt mellan statliga myndigheter såsom Naturvårdsverket eller Skogsstyrelsen. Detta kan bero på att i en skogskonflikt anses dessa myndigheter inte vara de intresseaktörer som privata organisationer eller privata företag är.

Majoriteten av sökresultaten från Google Scholar beskrev endast konflikter mellan olika aktörer inom skogsbruket t.ex konflikter mellan skogsägare och intresseorganisationer. Detta begränsar möjligheten att göra en jämförelse med tidigare forskning om en konflikt har förekommit mellan myndigheter. Jakobsson et al. (2020) och Fredriksson et al. (2011) nämner att myndigheter förekommer i skogskonflikter och att dessa har en roll medan Sandström et al. (2011) skriver att lagstiftning och styrningsinstitution kan vara en viktig aspekt för att förebygga konflikter.

Material och metoder

Under detta kapitel presenteras studiens material och metoder. Studiens metoder består av litteraturanalys och kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Efter att båda metoderna har presenterats tillsammans med material och insamlingsprocessen så kommer även en metoddiskussion presenteras.

Metod för litteraturanalys

En av metoden för rapporten var en kvalitativ litteraturanalys där litteratur (digital och fysisk) kritiskt granskades utifrån ett systematiskt och metodiskt vetenskapligt syfte. Litteraturen baserades på syftet att kunna besvara frågeställningen ”Förekommer det konflikter mellan myndigheter berörande skog?”. Med hjälp av litteraturen kunde begreppet konflikt definieras och med definitionen granskades litteraturen kvalitativt vilket innebar att beskrivningar av konflikter mellan myndigheter, om det förekom några, låg till grund för resultatet. Arbetet skedde systematiskt, det innebar att arbetet hade som mål att besvara frågeställningarna och inte lägga fokus på andra konfliktområden.

Material för litteraturanalys

I detta avsnitt redovisas rapportens material för litteraturanalys. Där berörs insamling, kritisk granskning samt sökord för materialet.

Materialet utgick delvis från empiriskt insamlat material och tidigare forskning vilket gjorde att rapporten blev en helhetsanalys. En litteraturanalys innebär att vetenskaplig litteratur systematiskt och metodiskt granskas och med ett vetenskapligt syfte (Göteborgs universitet, 2016). Litteraturen kom från, sökmotorn Google, studentlitteratur från Högskolan Kristianstad under åren 2020–2023 på programmet miljöstrateg- mark vatten och samhällsutveckling. Digital kommunikation skedde med anställd på kommunikationsbyrå Azote AB.

Materialet som insamlades från webbplatsen Google söktes med följande sökord;

”Forskningsetiska principer”, ”biosfärprogrammet Sverige”, ”globala målen”, ”en underbar fredag”, ”konflikt skog i Sverige”, ”hållbarhetsperspektiv värdering”, ”Sveriges miljömål”, ”lövsuccé”, ”myndigheter”, ”regeringsuppdrag”,

Vetenskapliga artiklar och rapporter söktes på Google scholar med följande sökord;

”conflict between authority forest Sweden”, “conflict between governance Sweden”, “snowball sampling”, “quantitative study”

Valet av sökord grundades i rapportens tema som var skogskonflikter, myndigheter, kommunikation, miljö, hållbara samhälle, konflikthantering vilket syftet och frågeställningen är förankrad i. Sökresultaten gav mellan 146 000–5 870 000 webbsidor och 854 000 – 6 610 000 artiklar samt rapporter. Vid val av informationskälla lästes de första stycken som beskrevs på webbsidan eller huvudrubriken på artikeln eller rapporten. Om dess rubrik överensstämde med denna rapports syfte och frågeställningar lästes sammanfattningen och diskussionen. Samtliga rapporter, artiklar, hemsidor, böcker eller andra informationskällor genomgick en analys där informationen undersöktes om denna var tidsaktuell samt att den jämfördes med andra källor. Förutom detta analyserades även om dess resultat gav fördjupade kunskaper inom ämnet. Val av en kvalitativ analys ledde till att informationens resonemang, beskrivningar och ordval var avgörande för rapportens resultat och att mätningar, siffror och statistik inte var huvudmålet vid sök av information.

Metod för och genomförande av intervjuerna

Intervjuerna var en kvalitativ semistrukturerad intervju vilket innebar att den innehöll ett antal huvudfrågor som sedan kunde leda till olika följdfrågor beroende på informantens svar (Denscombe, 2014). Valet av denna typ av intervju var delvis på grund av att Jacobsson et al. (2020) hade genomfört en kvalitativ intervju med gott resultat samt att studiens huvudfokus inte var på statistik, siffror eller mätningar utan i stället ett kvalitativt syfte i resonemang, ordval och beskrivningar. Informanterna fick möjlighet att beskriva svaret på frågorna med egna ord och följdfrågorna gav informanterna möjlighet att utveckla sina beskrivningar samt resonemang. Genom en kvalitativ semistrukturerad intervju kunde informanternas svar jämföras och analyseras med hjälp av studiens litteratur gällande begrepp beskrivningar och upplevelser. En nackdel med en kvalitativ semistrukturerad intervju är att samtliga intervjuers resultat inte är lika mätbart eller generaliserbart som vid kvantitativa metoder eftersom svaren baseras på personliga erfarenheter, upplevelser och åsikter (Denscombe, 2014). Det blev även en begränsning gällande resultatet generaliserbarhet på grund av få antal informanter som intervjuades (två personer). För information kring urval av informanter, de rubrik urval av informanter.

De två intervjuerna skedde digitalt och spelades in för att kunna återses efter att intervjun hade genomförts för att kunna analysera ord eller meningar som informanten sade som inte hunnits noteras. Informanternas svar transkriberades efter vardera intervjus slut.

Metoddiskussion

Metod för litteraturanalys

På grund av begränsad tillgång på tidigare forskning inom ämnet ”konflikter mellan svenska skogsmyndigheter” försvårades litteraturanalysen, i brist på relevant litteratur att analysera.

Som konsekvens till detta analyserades den litteratur som benämnde svenska skogsmyndigheter genom i vilket sammanhang de beskrevs i samt hur dessa beskrevs. För att kunna besvara frågeställningen blev intervjuerna till stor vikt av resultatet.

Det kunde vara av intresse att undersöka internationella myndigheters arbete, men dess arbetsprocesser ansågs inte överensstämma likt de svenska myndigheternas arbetsprocesser och ansågs därför icke relevanta för studien.

Det kunde även ha undersökts om det förekom konflikter mellan andra myndigheter som berör naturresurser, till exempel hav och/eller lantbruk. Under avsnittet avgränsningar (se kapitel) beskrivs områden som inte är skog inte kommer att omfattas i studien, vilket tas i grund att den förebyggande konfliktmodellen endast gäller inom skog. Den konfliktförebyggande modellen anses som bakgrund till studien och ha en påverkande roll till studien, i detta fall som med avgränsande till skog.

På grund av brist på resurser kunde inte en omfattande litteratursökning ske vilket begränsade antalet material som kunde anses av intresse för studien. Detta kan ha påverkat rapportens resultat genom att det kan finnas tillgänglig litteratur som inte har jämförts, analyserats eller granskats inte beskrivs i studien.

Utformande av intervjufrågor utifrån ett miljöstrategiskt förhållningssätt

Samtliga frågor utformades med hänsyn till att kunna besvara frågeställningen, och med syftet att identifiera om konflikter mellan skogsmyndigheter förekommer, eller inte. Samtliga huvudfrågor till intervjuerna finns under underrubriken intervjuguide.

Fråga ett utformades för att få information om informanten upplevde ifall det hade förekommit en konflikt inom eller mellan myndigheter. Om det inte upplevdes någon konflikt frågades det om oenigheter då detta inte är av samma karaktär som en konflikt. Frågan utformades för att handla om redan skedda konflikter för att vara neutral om det eventuellt skulle förekomma några aktuella konflikter mellan myndigheterna när intervjun skedde.

Fråga två gav en djupare insyn på hur informanterna såg på det svenska skogsbruket och hur det påverkas deras arbete. Begreppet ”svårigheter” valdes genom att det inte skulle vägleda informanten med ordet konflikt utan att det skulle vara ett mer neutralt förhållningssätt samtidigt som det önskades beskriva de negativa aspekterna myndigheten bemöter med det svenska skogsbruket.

Fråga tre är följdfråga till fråga nummer två som önskade ge en fördjupad beskrivning på hur denna svårighet såg ut, vilka som var inblandade, myndighetens roll, dess kommunikation internt och externt osv.

Fråga nummer fyra är även en följdfråga till fråga nummer två och tre. Här är det meningen att informanten ska beskriva hur den potentiella svårigheten eller konflikten löstes, vilka

metoder de arbetade med och om det hade gett upphov till förändrat arbete. Om deras lösning på konflikten hade gett upphov till ett förändrat arbete önskades detta beskrivas för att kunna dra lärdomar.

Fråga fem utformades för att få en överblick på hur regeringens uppdrag eventuellt påverkade informantens arbete och om det fanns motsägelser mellan myndigheternas regeringsuppdrag vilket skulle kunna leda till konflikter mellan myndigheterna.

Fråga sex gav informanten själv möjlighet att analysera möjlighet att förbättra myndighetens kommunikation. Om det upplevdes som att det förekommer en dålig kommunikation mellan myndigheter kan detta vara av intresse för studien att analysera vidare.

Fråga sju utformades för att vara en öppen och generell fråga för att informanten skulle få möjlighet att själv resonera kring hur de förhåller sig till skogskonflikter och vad de tror att de beror på samt hur dessa kan lösas. Det gav möjlighet till följdfrågor kring hur de ska lösas, varför detta är viktigt för att arbeta mot ett hållbarare samhälle samt hur informantens skogsmyndighet förhåller sig till skogskonflikter.

Fråga åtta utformades efter att det uppfattades finnas en kunskapslucka angående om det förekommer konflikter inom myndigheter i Sverige gällande skogsfrågor. Under avsnittet tidigare forskning beskrivs svårigheterna i att finna artiklar eller rapporter som berör ämnet. Frågan önskade då besvara om informanterna upplevde att detta var ett problem eller inte.

Pilotintervju med reflektion

För att kvalitetssäkra intervjufrågorna och säkerställa att tillräcklig information om deltagarens rättigheter, bakgrund och syfte till arbetet genomfördes en pilotintervju.

Pilotintervjun genomfördes 3 maj 2023 och informanten var denna studies externa handledare. Denna informant valdes på grund av att hen arbetade vid tillfället på en kommunikationsbyrå som strateg. Som strateg arbetade hen med övergripande informationshantering, samordning, planering eller uppföljning. Den externa handledaren ansågs därför ha goda kunskaper i att utveckla frågorna om dessa var svårförstådda eller icke passande.

Samtliga frågor ansågs tydliga och lättförstådda samtidigt som de gav god möjlighet för utvecklande svar. Till samtliga frågor ansågs det att följdfrågor skulle ställas och att dessa bör ställas så de fördjupar deltagarens upplevelser och analyserar de ordval de gör.

En fråga som tillades var ”vilka verktyg tror du kan behövas för att undvika konflikter mellan myndigheter”. Denna fråga är en underfråga till huvudfrågan nummer tre. Frågan tillkom genom att huvudfrågan nummer sex endast omfattade om kommunikation mellan myndigheter och inte konflikter.

Ett begrepp som krävde definiering var ”skogsbruk” och vad detta begrepp omfattade. Begreppet förekom i huvudfråga fem och skrevs ” Kan du beskriva hur era regeringsuppdrag berör skogsbruk?” Det fanns risk att myndigheterna inte upplevde konflikter gällande skogsbruk men däremot konflikter gällande skogsskydd. Begreppet skogsbruk definieras som skogsmark som nyttjas för produktion av råvara, dessa kan vara ved, virke eller bränsle (ecotree.green, 2022). För att frågan skulle få en bredare innebörd ändrades begreppet skogsbruk till skog.

Urval av informanter

Informanterna valdes ut genom avsiktligt snöbollsurval genom kontakt med extern handledare som var anställd på en kommunikationsbyrå inom hållbar utveckling. Ett snöbollsurval innebär att en eller ett fåtal kontakter kan utvecklas sig till nya kontakter (Parker, 2022). Antingen att dessa nya kontakter spontant kom från informanten eller annan person involverad i arbetet. Med avsiktligt urval menas att det fanns en specifik målgrupp av individer som var relevanta för studiens syfte, vilket var myndigheter eller personer som arbetade med myndigheter och skog t. ex biosfärprogrammet eller politiker. Informanterna valdes beroende på vilka intervjuaren, dess externa handläggare eller informanterna själva ansåg vara relevant. Detta urval är inte slumpmässigt då det sker genom en subjektiv bedömning på dess lämplighet till rapporten. I denna studies fall skulle det vara personer som har eller hade arbetat inom myndigheter gällande skogsfrågor. Det kunde även vara personer som hade arbetat eller arbetar inom biosfärprogrammet eller politiker, dessa individer accepterades som informanter för att ge en bredare insyn kring hur myndigheterna arbetade eller arbetar då dessa individer ansågs beröra myndigheter närmare jämfört med allmänheten. Då urvalet var ett avsiktligt snöbollsurval finns en risk att resultatet inte är lika generaliserbart jämfört om urvalet hade varit helt slumpmässigt (Parker, 2022). Det skedde ytterligare ett urval som den externa handledaren tog. Detta innebär även att individerna som intervjuades var tid och platsbundna och inte slumpmässiga på grund av vad som ansågs relevant i arbetet.

Informanterna A och B hålls anonyma genom att inte beskriva dessa individers arbetsplats eller tjänstetitel. Detta sker för att tillmötesgå den underskrift de skrev under, se missivbrev bilaga 1. Under avsnitt avgränsningar beskrivs vilka informanter som ansågs lämpliga till studien.

Etiska ställningstaganden

Intervjun omfattades av de fyra forskningsetiska principer, vilket var informationskravet, samtycketskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2017). Informationskravet innebär att intervjuaren skall informera informanten om forskningens syfte. Detta skedde genom en beskrivning av rapportens syfte och frågeställningar. I samtyckeskravet har informanten själv rätt till att avgöra om denna vill och hur denna vill medverka i intervjun eller undersökningen Konfidentialitetskravet är att personernas identitet

och personuppgifter i undersökningen eller intervjun skall skyddas så att icke obehöriga personer kan ta del av det. Sista kravet, nyttjandekravet, innebär att den insamlade informationen om enskilda personer endast fick nyttjas för forskningens eller rapportens ändamål (Göteborgs universitet, 2002). Detta planerades att verkställas genom att noteringar från intervjun samt inspelningen efter att rapporten har publicerats kommer att raderas. Rapporten skrivs på privat dator med kodlås vilket försvårar för en utomstående att kunna läsa eller höra om intervjun.

Resultat

Resultat från tidigare forskning

Resultatet från litteraturen kommer främst från avsnittet tidigare forskning. I detta avsnitt beskrivs resultat som den tidigare forskningen kom fram till och hur dessa resultat kan kopplas till konflikter mellan myndigheter, alternativt konflikter mellan myndigheter och privata aktörer.

En brukad skog omfattas av en mångfunktionalitet förutom den ekonomiska aspekten där virke produceras (Sandström et al., 2011). Historiskt sett har skogen sedan 1979 till 1994 gått från en central till lokalt ägandeskap vilket innebär att privatpersoner får hantera den mångfunktionalitet som förekommer i skogen i stället för staten. Dessa kan vara renskötsel, miljövärden, sociala värden, vandringsled, kulturminnen, vatten, biodiversitet eller jakt (Sandström et. al, 2011). Problematiken för skogsägaren blir att det finns få institutioner som kan vara vägledare i avvägningar när skogens miljö-, sociala eller ekonomiska värden ska bestämmas.

Det förekommer hybridformer gällande privat och offentlig styrning för biologisk mångfald med förlikningsavtal mellan myndigheter och enskilda markägare (Sandström et al., 2011). Det kan ändå uppkomma konflikter mellan den privata skogsägaren och privata organisationer även om dessa avtal har skrivits. Konflikter som myndigheter främst berör förutom skogsskyddet var systemkonflikter eller frågor kring äganderätt och ekonomisk kompensation (Jacobsson, 2020). På nationell nivå är konflikterna av politisk karaktär och berör mängden och typen av skog som skall skyddas (Sandström et al., 2011). Institutioner som styr rekreation är informella vilket gör konflikterna svåra att hantera på grund av bristen på styrningsmekanismer som både bestämmer äganderätten på skogen samtidigt som den ska ha kapacitet att anpassa sig vid förändrad markanvändning som omfattar intressenternas önskemål (Sandström et al., 2011).

Jacobsson et al. (2020) beskriver att personal inom skogsmyndigheter som berör skogsvård blandar sina privata intressen med yrkesrollen vilket gör att lagstiftningen kan tolkas olika och att bedömningar samt råd såg olika ut beroende på vem från myndigheten som skogsägaren talade med. Skogsägare upplevde också processen som mycket långsam trots önskan att få snabb rådgivning gällande förvaltningsåtgärder. Det var den dröjande kommunikationen mellan parterna i form av uppföljningsmöten och/eller konfliktlösningsåtgärder som tog tid.

Enligt artiklarna kan det tolkas att skogsägarna uppfattade att myndighetspersonal missbrukade sin ställning som beslutsfattare (Jacobsson et al., 2020). Myndigheter har rätt att stoppa en avverkning med hänsyn till lagstiftning kring miljöskydd utan att stoppet kompenseras med ersättning (Treschow et al., 2020). Detta gör även att ansvaret att bedriva ett lagligt skogsbruk skjuts över från myndighet till den enskilde individen, det finns därmed en risk att myndigheten kräver en kostsam utredning för "säkerhetens skull", en kostnad som den enskilde individen behöver bekosta (Treschow et al., 2020).

Resultat från genomförda intervjuer

I detta avsnitt beskrivs svar från informanterna A och B gällande konflikter mellan skogsmyndigheter. I svaren beskrivs även konflikter mellan skogsmyndigheter och privata aktörer samt andra svårigheter som en skogsmyndighet kan bemöta i sitt arbete.

Varken person A eller B upplevde att det förekom konflikter mellan skogsmyndigheter, vilket person A beskrev dess gemensamma arbete [vi har jättemycket samarbete med andra myndigheter förstås i och med att miljöfrågorna går på tvärs ganska mycket över andra sektioner, vi pratar med andra myndigheter ofta. Självt så har jag jobbat en del med Skogsstyrelsen i olika sammanhang och tycker att det fungerar alltid bra, det är jättebra samarbete].

Kommunikationen mellan myndigheterna sker genom digitala hjälpmedel såsom zoom och teams eller uppringning via telefon. Ibland kunde även fysiska träffas ske, dessa skedde enligt person A under några gånger mer år. [Det finns stående samverkan där man träffas på avdelningchefs-nivå mellan myndigheter och man har en stående agenda och tar upp frågor och dom regeringsuppdrag man håller på med. Dom brukar nog vara fysiska, dom är bara ett visst antal gånger per år]. Regeringsuppdragen är enligt person A anpassade till myndigheten och förebygger konflikter ”uppdragen är sådana så att man ska komma överens, det är väldigt, väldigt sällan det är någon form av särskrivning eller att man inte levererar det man ska leverera till regeringen”.

Person A upplevde att det förekom konflikter från sitt arbete och beskrev detta. [Mellan myndigheter tycker jag att det går att föra en sansad dialog. Det är inte alltid fallet när det gäller andra aktörer i samhället, tyvärr, känns det som. Det finns ingen bra plattform för att ha den dialogen känns det som, det är mer utmanande många gånger när man pratar med skogsindustrin, vattenmedia, till och med forskningen så tycker jag att det är lite pajkastning ibland]. Person A beskriver även att dess myndighet inte arbetar med den rollen att vara beslutsfattande utan vägledande. Vägledningen sker inte främst via direktkontakt,

[vi har ingen rådgivning på det sättet, de råd vi ger är via digitalform via nätet eller möjligtvis via webinarium och vi riktar oss inte direkt till skogsägare eller skogsbrukare på det sättet. Det är Skogsstyrelsens uppdrag, utan när de går ut är det i samråd med oss först, som när man har tagit fram målbilderna. De är framtagna i samverkan med oss och många andra aktörer. Med det sagt så ringer det många till oss ibland, som är upprörda oftast, och då får man försöka hantera det, men där har vi samma utmaning som Skogsstyrelsen. Vi är ju ett antal hundra personer som jobbar väldigt brett, ett antal olika frågor, det går ju inte att ha en direkt dialog med människor i samhället på det sättet, det räcker vi inte till, då hinner vi inte göra det vi ska göra, så vi försöker hålla det ifrån oss och slussa det via en kundtjänst som tar hand om övergripande frågor eller via nätet och ha informationen på det sättet].

Person A beskriver att det förekommer en kommunikationsbrist mellan myndigheter och andra aktörer. [Och det finns också utmaningen i att om vi sitter och vägleder om våra frågor gällande skydd och naturvärden och så sitter Skogsstyrelsen och vägleder på sitt sätt så blir det ganska svårt som skogsbrukare att ta till sig information från två olika källor och delvis har olika budskap. Det är någonting jag är medveten om att vi behöver jobba med. Men det tror jag inte att vi gör genom att ha en till en dialog med skogsägare för det mesta].

Vid förfrågan om vilka utmaningar person A och B upplever berörande skogskonflikter och myndigheter svarade person B att ”det handlar mycket om kunskap också och att hitta sätt att förstå varandra och komma vidare”. Person A upplevde många utmaningar och beskrev de där en bland annat var om skogspolitiken frivillighet i att avsätta skog som inte fungerar i praktiken. Frivilligheten möter motstånd i svensk och EU lagstiftning samt begränsningar i möjligheten till ekonomisk kompensation enligt person A.

Person A definierade även problematik i skogens mångfunktionalitet ” Och sen är det sakmässigt så att det inte alltid går ihop att få en hög produktion i skogen, att få en bra kolinlagdring och bevara de biologiska värdena och samtidigt ha en trevlig skog att gå i”.

Person B instämde att det inom skogen förekom konflikter mellan aktörer men beskrev möjligheterna i att skapa en arena [det är väl där jag har sett den stora potentialen i Biosfärområdena, mycket mer i det förebyggande. Och där finns det också både väldigt många olika typer av aktörer, det är civilsamhället, företag, kommuner och i vissa fall också myndigheter. Men mycket handlar om att skapa en positiv förändringskraft som bygger på en gemensam och inspirerande liksom anslag]. Innan ett biosfärområde beslutas undersöks området förutsättningar där person B beskrev några viktiga delar av detta ”det är en väldigt positiv visionär ansats att man vill någonting, man hittar former, strukturer och där med skapar förutsättningar för dialog och samtal och sen också förhoppningsvis konsensus”.

Vid förfrågan till person A om det kan vara problematiskt för en skogsägare som söker information hos skogliga myndigheter och att denna då kan få två olika råd svarade person A. [Jag har ingen direkt personlig upplevelse av detta men jag förstår att det är så. Att det upplevs på det sättet att man får olika budskap från olika myndigheter och att man då inte riktigt vet. Och att det finns en tendens att man därför inte riktigt ser myndigheter som en bra part att föra en dialog med. Att man hittar information på andra områden, så det är en utmaning helt klart].

Diskussion

I diskussionen som följer beskrivs att det inte har kunnat definieras några konflikter mellan skogliga myndigheter i Sverige. Det påvisas i stället om de konflikter som förekommer mellan myndigheter och privata skogsägare, samt den ”kommunikationslucka” som identifierats tidigare i uppsatsen förekommer mellan dessa aktörer. Denna lucka har biosfärprogrammet kunnat fylla vilket har lett till ett mer hållbart lokalt och inkluderande samhälle i området.

Inget i studiens resultat har kunnat påvisa att det förekommer konflikter mellan myndigheter berörande skogsbruk. Detta innebär dock inte att frågeställningen ”Förekommer det konflikter mellan myndigheter berörande skog?” är tillförlitligt besvarat på grund av den begränsade resultatet. Inget av det material som berörs i studien beskriver konflikter mellan myndigheter. Om detta påvisar att det inte förekommer konflikter mellan myndigheter eller om frågeställningen inte har undersökts tidigare går inte besvara. Men vad som går att avläsa från denna rapports resultat har inga konflikter mellan skogsmyndigheter kunnat påvisas.

Sandström et al. (2011) beskriver hur skogen har sedan 1979 till 1994 gått från statlig till ett mer privat ägandeskap där då den privata skogsägaren får hantera skogens mångfunktionalitet. Denna mångfunktionalitet gällande de biologiska, ekonomiska och sociala aspekterna instämmer både person A och B, vilket påvisar på skogens komplexitet oavsett om konflikter förekommer eller inte. Skogsägare kan då vara i behov av att få rådgivning för att kunna hantera skogens mångfunktionalitet samtidigt som skogsägaren avser sin rätt att få bruka sin skog som denne vill. Denna frivillighet beskrev person A gällande att avsätta skog till naturskyddsområden vilket dagens skogspolitik byggs på. Denna politik och de lagar som berör skogsägarens frivillighet i att avsätta mark kan beskrivas med ”soft law” (Eurofound, 2011). Soft law innebär att man utgår ifrån rekommendationer, riktlinjer och yttranden till skillnad från direktiv, förordningar och beslut. Denna rådgivning menar person A att de kan till viss del tillgodose privata aktörer digitalt med samt att en del individer kan komma i kontakt med de via telefonen men att de inte ger denna direktrådgivning i större omfattning. Problematiken som identifierades och som person A också beskrev var att en skogsägare kan få två olika råd gällande samma skog från de olika skogsmyndigheterna. Som myndighetsanställd bör personliga åsikter och ideal åsidosättas för att representera och arbeta med de regeringsuppdrag som har beslutats och givits. Jacobsson et al. (2020) menar att skogsmyndighetspersonal blandar in sina personliga intressen och åsikter vid rådgivning eller beslut genom att tolka lagstiftning eller regler. Detta kan tänkas leda till ytterligare svårigheter för en privat skogsägare som kanske söker sig till samma myndighet igen för rådgivning men som får ett nytt råd fastän det är från samma myndighet.

Skogsägare uppfattade enligt Jacobsson et al. (2020) att myndighetspersonerna utnyttjade sin maktposition. Upplevelsen av att skogsmyndigheterna hade en maktposition påvisar att det inte förekommer ett demokratiskt samtal mellan den privata skogsägaren och myndigheten (Hallgren & Ljung, 2005). Det demokratiska samtalet innebär att det som samtalas om ska vara relevant, att information är trovärdig och legitim samt att man ska kunna identifiera

framsteg i konversationen. Vardera parter ska uppleva en trygghet i att framföra sin agenda och att man skall enas om kring ett eller flera gemensamma ämnen. I uppdrag med en myndighetsperson i maktposition kan det förekomma svårigheter i att skapa ett demokratiskt samtal då myndighetspersonen skall representera en myndighet och arbeta utifrån regelverk samt med en agenda att uppnå regeringsuppdrag.

Treschow et al. (2020) beskriver hur myndigheter har rätt till att stoppa en avverkning utan att ekonomisk ersättning samt hur ansvaret har belagts på skogsägaren att den skogens som bedrivs med traditionellt skogsbruk (hyggesavverkning) inte avverkar en skog med höga naturvärden. Detta instämmer person A och skriver detta som mycket sorgligt att skog avverkas av rädsla för att den inte skall hinna få höga naturvärden och därav bli obrukbar för skogsägaren. Person A beskriver även de ekonomiska svårigheterna, vilket förutom ersättning för avverkningsstopp även berör avsättning från brukad skogsmark till naturmark och att det inte finns tillräckliga ekonomiska resurser för att kompensera skogsägare för detta. Jacobsson et al. 2020 beskriver också hur myndigheter får hantera konflikter med privata skogsägare gällande ersättning och äganderätt.

Sandström et al. (2011) beskriver skogens mångfunktionalitet och hur det både politiskt och för privata aktörer finns en svårighet i avvägningen på hur mycket eller om skogens ska naturskyddas. Person B beskriver hur ett biosfärområde kan förebygga konflikter om det finns potential till konsensus i dessa områden. Biosfärområden bidrar till hållbar samhällsutveckling där lokal samverkan för bevarande av naturområden samtidigt som människor kan bruka dessa (Unesco, 2021). Om biosfärområdets tekniker och arbete kan definieras kan dessa utvecklas till en kommunikationsteknik som kommuner och landsting kan nyttja för att undvika konflikter. Dessa konflikter kan beröra andra områden än skog såsom vindkraft eller vägbygge. Det kan utveckla den lokala kommunens arbete för att interagera befolkning i kommunen till ett hållbart samhälle där samtliga hållbarhetsdimensioner tas om hänsyn. Enligt den förebyggande konfliktmodellen (Eriksson, 2023) var kommunikation en av framgångsfaktorerna för att undvika konflikter, vilket kan tänkas uppkomma vid osäkerhet kring hur skogen skall hanteras när många aktörer är inblandade. Person A och B beskriver att samverkan är en av de viktigaste byggstenarna i att undvika konflikter inom skogsbruk. Där kunskap och en arena med en gemensam kommunikatör som både har förståelse kring myndigheternas arbete och förhållningssätt samtidigt som tar hänsyn till skogsägaren samt resterande aktörer såsom virkesindustri, lokalbefolkning och intresseorganisationer.

Det förekommer enligt person A en kommunikationslucka mellan myndigheter och privata skogsägare. Denna lucka kan antas skapa vissa konflikter vilket eller att kommunikationen upplevs begränsad och fördröjande (Jacobsson et al., 2020).

Både person A och B beskriver om hur kommunikation är en viktig del i arbete kring att förebygga konflikter. Att informera, diskutera och rådgiva med samtliga aktörer. Däremot beskrivs det inte hur denna kommunikation skall ske, vilka ska den ske emellan, vad skall göras och när. Dessa frågor bör undersökas vidare då kommunikationen idag kan ske fysiskt

samtidigt som digital kommunikation har utvecklats samt att det finns potential i att utveckla dessa digitala kommunikations plattformar.

Person A och B kom från olika myndigheter från olika positioner vilket gjorde att dess uttalanden har svårigheter i att ställas emot varandra. Däremot gav dessa två olika positioner en bredare syn på hur olika arbetsuppgifter verkade och hur de kommunicerade med andra myndigheter.

Enligt den konfliktförebyggande modellen skall myndighetsbeslut vara objektiva och myndigheterna skall inte värdera samma skogs naturvärden olika vid en avverkningsförfrågan. Vad som går att avläsa av intervjuerna kan myndigheterna ge olika råd till en skogsägare eller bedöma en skog olika utan att myndigheterna står i konflikt med varandra. Detta försvårar den konfliktförebyggande modellens lämplighet i att även om myndigheterna inte står i konflikt med varandra kan de bedöma ett område olika. För att vidareutveckla den konfliktförebyggande modellens lämplighet bör det undersökas i framtida forskning hur bedömningarna av skogens naturvärden görs, samt vilket problematik som kan uppstå om det sker olika bedömningar av samma skog.

Vidare forskning

Det finns en kunskapslucka i om det förekommer direkta konflikter mellan myndigheter som till exempel Skogsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Ingen av rapporterna eller artiklarna i tidigare forskning kunde påvisa en konflikt mellan myndigheterna utan endast konflikter mellan myndigheterna och aktörerna (se tidigare forskning). Då denna rapport inte anses tillförlitligt besvara frågeställningen ”förekommer det en konflikt mellan myndigheter berörande skog?” på grund av begränsat material kan frågeställningen undersökas vid vidare forskning. Men vad som går att avläsa vid resultatet är att det inte förekommer konflikter mellan skogsmyndigheter.

Vid vidare forskning bör intervjufrågorna utvecklas. Intervjuguidens tillämplighet var mycket begränsad i båda intervjuerna. Efter analys av intervjufrågorna och de svar som person A och B gav kunde det identifieras att frågorna var utformade till att identifiera hur konflikterna såg ut och hur de kunde förebyggas. Under intervjuerna identifierades inga konflikter mellan myndigheter vilket gjorde att frågorna 3, 4, 7 och 8 inte var aktuella, se intervjuguide. Utifrån erfarenheterna kan fler frågor gällande kommunikation och samarbete mellan myndigheter borde ha utformats för att få en djupgående förståelse i hur myndigheterna kommunicerar med varandra fastän de arbetar utifrån olika regeringsuppdrag. Då inga konflikter mellan myndigheterna kunde identifieras kan det anta att de idag arbetar förebyggande, och genom att identifiera dessa förebyggande arbeten som de gör kunna dra slutsatser kring dessa för att eventuellt utveckla den förebyggande konfliktmodellen. Intervjufrågorna kunde även ha ställts via mejl där en myndighet först hade kontaktats och de personer som ansåg sig ha tid att delta hade besvarat dessa frågor. Om frågor ska ställas via mejl kan även en enkät vara ett alternativ. Problematiken med det förefall dock i att ha möjligheten i att ställa direkta

följdfrågor som är kopplade till frågan, men det kan i stället ha lett till ett större antal deltagare.

Det bör även undersökas om denna kommunikationslucka som person A beskrev förekom mellan myndigheter och aktörer, denna lucka som person B beskrev att biosfärprogrammet kan fylla. Då skog förekommer i hela Sverige men antalet biosfärområdet är begränsade bör lärdomar och arbetsstrukturer som biosfärprogrammet nyttjar identifieras och testas i andra områden.

Slutsatser

I rapporten finns inga tecken på att det förekommer eller har förekommit konflikter mellan svenska skogsmyndigheter. Frågeställningen ”förekommer det konflikter mellan myndigheter berörande skog?” kan dock inte tillfredsställande besvaras på grund av en kunskapslucka i fåtalet förekommande artiklar och rapporter inom ämnet, samt begränsat genomförda intervjuer. Det har även identifierades att det finns en kommunikationslucka mellan myndigheter och privata skogsägare samt övriga aktörer. Denna lucka fyller biosfärprogrammet, vars erfarenheter, arbetsätt och kunskap bör sammanställas och nyttjas i områden utanför biosfärområdena för att utveckla arbetet mot ett hållbart integrerande samhälle.

Referenser

Anshelm, J., Haikola, S., & Wallsten, B. (2018). *Politicizing environmental governance – A case study of heterogeneous alliances and juridical struggles around the Ojnare forest, Sweden* 91, 206-215.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0016718518300800>

Biosfarprogrammet. (u.da). *Organisation och syfte*. Biosfärprogrammet.

<https://biosfarprogrammet.se/fakta/vision-och-syfte/> [2023-06-02]

Biosfarprogrammet. (u.db). *Sveriges biosfärområden – arenor för implementering av Agenda 2030*. Unesco Biosfärprogrammet. <https://biosfarprogrammet.se/agenda-2030/> [2023-04-19]

Denscombe, M. (2014). *The good research guide for small-scale social research projects* (uppl. 5). Open University Press.

Ecogreen.green. (28 februari 2023). *Ordlista – vanliga begrepp kring skogsbruk och träd*.

Ecotree PRO. <https://ecotree.green/sv/companies/blog/ordlista-vanliga-begrepp-kring-skogsbruk-och-traed> [2023-05-03]

Eriksson, A. (2023). *Utformade av en transparent förebyggande konfliktmodell för skogsbruk i Sverige – analys av ett biosfärområdes konflikthantering*. [Opublicerat manuskript].

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i miljövetenskap : Högskolan Kristianstad

Eurofound. (4 maj 2011), *Soft law*. Eurofound.

<https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/industrial-relations-dictionary/soft-law> [2023-05-15]

Fredriksson, M., Blomqvist, P., & Winblad, U. (2011). *Conflict and compliance in Swedish health care governance: soft law in the “shadow of hierarchy”* 35(1), 48-70.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-9477.2011.00279.x>

Globalamalen. (u.d). *Om globala målen*. Globala målen UNDP.

<https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/> [2023-04-19]

Globalamalen. (4 oktober 2017). *Vad betyder hållbar utveckling?* Globala målen UNDP.

<https://www.globalamalen.se/fragor-och-svar/vad-betyder-hallbar-utveckling/> [2023-04-20]

Göteborgs universitet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Göteborgs universitet.

https://lincs.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

Göteborgs universitet. (2016). *Riktlinjer för litteraturstudier vid IKI – institutionen för kost- och idrottsvetenskap*. Göteborgs universitet.

https://studentportal.gu.se/digitalAssets/1583/1583669_riktlinjer_litteraturstudie.pdf

Hallgren, L., & Ljung, M. (2005). *Miljökommunikation: aktörssamverkan och processledning* (uppl. 1). Studentlitteratur AB.

Jakobsson, R., Olofsson, E., & Ambrose-Oij, B. (2020). *Stakeholder perceptions, management and impacts of forestry conflicts in southern Sweden* 23. 68-82.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02827581.2020.1854341>

Jordbruksverket. (2005). *Konflikt eller samverkan mellan ekonomiska, sociala och miljömässiga mål på landsbygden?* (04)

https://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_rapporter/ra05_4.pdf

Jordbruksverket. (2022). *Regeringsuppdrag*. Jordbruksverket. <https://jordbruksverket.se/om-jordbruksverket/vart-uppdrag/regeringsuppdrag> [2023-04-19]

Länsstyrelsen i Jönköpings län. (2007). *Lövsuccé för landskapet – För en ökad lövandel i alla successioner* (02). Länsstyrelsen i Jönköpings län.

https://catalog.lansstyrelsen.se/store/25/resource/2017_02

Matsatsins, N., & Samaras, A. (1999). MCDA and preference disaggregation in group decision support system. *European Journal of Operational Research*, 130(2001), 414-429.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0377221700000382>

Montgomery, K. (2021). *Konflikterna drivs mer av åsikter än fakta*. Extrakt.

<https://www.extrakt.se/konflikterna-drivs-mer-av-asikter-an-fakta/> [2023-04-19]

Naturvårdsverket. (u.d). *Klimatet och skogen*. Naturvårdsverket.

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomställningen/omraden/klimatet-och-skogen/> [2023-06-02]

Olsson, R. (2012). *En underbar fredag* (uppl. 1). Gränna skogsgrupp.

<https://www.yumpu.com/sv/document/read/19935737/en-underbar-fredag-pdf-33-mb-ostra-vatterbranterna>

Parker, C. (2022). *Snowball Sampling*. University of Gloucestershire.

https://eprints.glos.ac.uk/6781/1/6781%20Parker%20and%20Scott%20%282019%29%20Snowball%20Sampling_Peer%20reviewed%20pre-copy%20edited%20version.pdf [2023-04-24]

Regeringen. (2023). *Myndigheter*. Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/lattlast-information-om-regeringen-och-regeringskansliet/myndigheter/> [2023-06-02]

Regeringen. (u.d). *Statlig förvaltning*. Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/lattlast-information-om-regeringen-och-regeringskansliet/myndigheter/> [2023-04-19]

Sandström, C., Lindkvist, A., Öhman, K., & Nordström, E. (2011). *Governing competing demands for forest resources in Sweden*, 2(1), 218-242. <https://www.mdpi.com/1999-4907/2/1/218>

Skogen. (u.d). *Myndigheter & organisationer*. Föreningen & tidningen skogen. <https://www.skogen.se/skogssverige/myndigheter-organisationer-6/> [2023-06-02]

Skogsstyrelsen. (2023). *Din avverkningsanmälan – så här jobbar Skogsstyrelsen med ditt ärende*. Skogsstyrelsen. <https://www.skogsstyrelsen.se/lag-och-tillsyn/anmalan-eller-ansokan/din-avverkningsanmalan/> [2023-04-20]

Skogsstyrelsen. (2023). *Pågående regeringsuppdrag*. Skogsstyrelsen. <https://www.skogsstyrelsen.se/om-oss/var-verksamhet/regeringsuppdrag/> [2023-06-02]

Sverigesmiljomal. (u.d). *Sveriges 16 miljö kvalitetsmål*. Sveriges miljömål. <https://www.sverigesmiljomal.se/> [2023-04-19]

Tengnér, N. (2020). *Hur avgör man vilken lag som har företräde vid en normkonflikt?* Lawline. <https://lawline.se/answers/hur-avgor-man-vilken-lag-som-har-foretrade-vid-en-normkonflikt> [2023-04-19]

Treschow, A., Begntsson, I., Norén, E., & Sjöstrand, M. (2020). *Konflikterna i skogen – en analys av regelkonflikter och myndighetsagerande* (4). Lunds universitet & Lunds tekniska högskola. https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/84628841/Konflikterna_i_skogen_WP_2020_4.pdf

Unesco. (2021). *Biosfärområden*. Unesco. <https://unesco.se/vetenskap/biosfaromraden/> [2023-05-15]

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådet. https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Westling, U. (2013). *Twister om skogens sociala värden. Om mediernas roll i fyra skogliga konflikter*. Future Forests Working Report. <https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/f-for/old/futureforests/twister-om-skogens-sociala-varden-futureforestsworkingreport.pdf>

Bilaga 1 Praktisk konflikthantering under möte

Konflikthanteringen grundar sig i modellerna MCDA (Matsatsins & Samaras, 1999) samt samverkansgrupp (Hallgren & Ljung, 2005). Myndigheterna planeras nyttja den kombinerade modellen för att hantera konflikten och för att deltagarna skall uppleva en trygghet i att beskriva sina agendor för samtliga parter under mötet.

Konflikthantering

Initialisering

- Klargör förväntningar
- Beskriv nuläget

Representera

- Diskutera framtidsbilder
- Identifiera principer och kriterier
- Ta fram handlingsalternativ
- Analysera konsekvenserna

Beslutstagande

- Prioritera åtgärdsförslag
- Beslut framtida förvaltningsalternativ

Besvarande av frågor

- Exprementera

Bilaga 2 Missivbrev

Datum 2023-XX-XX

Samtycke för personuppgiftsbehandling i ett examensarbete

Jag är en student som läser sista terminen på Miljöstrateg – mark, vatten och samhällsutvecklings programmet vid Högskolan Kristianstad. I mitt examensarbete undersöker jag om det förekommer konflikter och/eller har förekommit konflikter mellan myndigheter som berör skogsfrågor, samt hur dessa har sett ut och hur de skulle kunna förebyggas. Jag hoppas därför att du vill delta i föreliggande studien för att undersöka detta.

Intervjuer sker mellan vecka 18–20, 8 maj – 19 maj 2023.

För att genomföra studien utförs en semistrukturerad intervju med minst två personer som arbetar inom myndigheter, biosfärprogrammet eller politiken. Intervjuerna sker digitalt och spelas in digitalt för att transkriberas så deltagarens svar inte tolkas och beskrivs annorlunda i resultatet. Svaren kommer att analyseras och jämföras med vetenskaplig litteratur för att sedan bli en publicerad handling som är tillgänglig för allmänheten. Utsedd handledare från institutioner bistår som stöd under hela arbetsprocessen av rapporten och kontrollerar så regelverk efterföljs.

Du kan nu ge ditt tillstånd i att jag får behandla informationen från din intervju för examensarbetet. *Det är alltid frivilligt att delta eller inte och du har rätt till hur du vill medverka i intervjun.* Du som deltar i intervjun omfattas av allmänna lagar och forskningsetiska principerna; informationskravet, konfidentialitetskravet, samtyckekravet och nyttjandekravet. Dina personuppgifter är skyddade och du kommer vara anonym i rapporten, din information lämnas inte ut till obehöriga. Efter intervjun transkriberas inspelningen till anonyma texter. När examensarbetet har lämnats in till examinator och arbetet är godkänt kommer den ursprungliga inspelningen och informationen att förstöras.

Det skulle vara av stort värde om jag kan få ditt samtycke att genomföra intervjun.

Hör gärna av dig om du önskar ytterligare information.

Med vänliga hälsningar

Amalia Eriksson, student på miljöstrategprogrammet vid HKR, amalia1999@hotmail.se

Christel Persson, handledare och lärare på miljöstrategprogrammet vid HKR,
christel.persson@hkr.se

Samtycke

Jag har tagit del av informationen om studien och godkänner att materialet sparas och används i rapporten.

- Ja
- Nej

Underskrift och datum:

Bilaga 3 Kvalitetssäkrad intervjuguide för studiens intervju

De slutgiltiga frågorna efter genomförd pilotintervju. Frågorna planerades att ställas till deltagarna för studien.

Intervjuns huvudfrågor var följande;

1. Beskriv din erfarenhet av att arbeta med andra myndigheter och vilka konflikter som har uppstått.
2. Vilka svårigheter kan du uppfatta och uppleva uppstår mellan myndigheter som berör skogsfrågor?
3. Om konflikter har uppstått mellan myndigheter, hur har dessa sett ut och upplevts?
 - Vilka verktyg tror du kan behövas för att undvika konflikter mellan myndigheter?
4. Om konflikter har uppstått mellan myndigheter, hur har dessa lösts och/eller kunnat förebyggas?
5. Kan du beskriva hur era regeringsuppdrag berör skog?
6. Med vilka verktyg tror du att man kan underlätta kommunikationen mellan myndigheter?
7. Hur tror du att skogskonflikter kan undvikas mellan myndigheter samt mellan intresseaktörer (skogsägare, lokalbefolkning och intresseorganisationer)?
8. Upplever du att det finns en kunskapslucka kring om det förekommer konflikter mellan myndigheter i Sverige eller hur myndigheter arbetar mellan varandra?